1938 ий
30
СЕНТЯБРЬ
№ 87 (471)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе КОММУНИСТ

ВЛКСМ
Маробком
ден
горком
орган

ВЛКСМ-н XX ИДАЛЫКШЕ ЛӰМЕШ МОЛОДЕЖЬ КОКЛАШТЕ СТАХАНОВСКИЙ ДВИЖЕНИЙЫМ ВИЯҤДЫМЕ НЕРГЕН

Завод-шамычын чыла директорыштлан, шахте ден рудник-шамычын вуйлатышыштлан, трест да комбинат-шамычын управляющийыштлан да НКТП главный управлений-шамычын начальникыштлан

Славный Всесоюзный Ленинский Коммунистический Союз Молодежын XX идалыкшым мемнан кугу да виян родиналан производственный подарке-шамыч ден вашлийшаш верч нелэ промышленность предприятийласе молодежь ден комсомолец-шамыч коклаште движений шарлен.

Тӱжем да лу тӱжем самырык рабочий ден работница-шамыч тиде движенийыште шке ӱмбакышт тӱрлӧ конкретный обязательстве-шамычым налыныт—производственный заданий-шамычым утыж дене темымаш, пашазе-шамычым стахановский метод дене пашам ышташ туныктымаш, рационализаторский да изобретательский предложений-шамычым ыштымаш.

Донбассын Сталинский областысе нелэ промышленность предприятийласе 2.000 утла комсомолец-шамыч мемнан кугу родиналан подаркылан—идалыкаш производственный заданий - шамычым уже теменыт.

ВЛКСМ-н XX идалыкше лӱмеш соревнованийыште чыла предприятийласе молодежный коллектив-шамыч тӱрыс ушненыт (Красноуральский да Кировградский медеплавильный завод-шамыч, Сталиногорский, Ворошиловский да моло химический комбинат-шамыч).

ВЛКСМ-н XX идалыкше лӱмеш шке ӱмбаке конкретный обязательствым налше молодежь ден комсомолец-шамычын чумыр коллективышт стахановский паша образец да массовый стахановский движенийым большевистский организоватлыме образецым ончыктышт. Тыгай пример уже шагал огыл уло.

Тыге, Макеевуголь трестын Орджоникидзе лӱмеш шахтысе комсомольский организаций комсомольский лавым организоватлен. Тудо, цикличность шот дене заданийым 106 процентлан темымашке добитлен.

Шуко предприятийлаште мемнан родиналан подарке-шамычым ямдылышаш верч молодежь коклаште шарлыше движений, молодежын тиде движенийже нелэ промышленность предприятийлаште стахановский движенийым адакат кумдан шарышаш да тудым ыштен кертшашыжым умлыде, хозяйственный да инженерно-технический пашаеҥ-шамыч велым кӱлеш полышым вашлийын огыл. Шуко предприятий вуйлатыше-шамыч ВЛКСМ-н XX идалык лӱмеш молодежный соревнованийым шарымашке бездушно-формальнэ относитленыт да тудын деч ӧрдыштӧ шогат (Донбасыште Сталинуголын бис—17—17-ше №-н шахте, Пышминский Медеэлектролитный завод, молат) манын Наркомтяжпром установитла.

Молодежь коклаште социалистический соревнованийын у движенийжым вуйлатымаш да тудым нелэ промышленностысо стахановский движенийын у, общий под'емыш савырымаш нелэ промышленность предприятийлам вуйлатыше-шамычын важнейший политический обязанностышко лийын шога манын шотлен—обязыватлем:

1. ВЛКСМ-н XX идалык лӱмеш производственный обязательствым шке ӱмбакышт налше молодежь дене комсомолец - шамычлан, тиде обязательствым шуктымаште тӱрлӧ конкретный полышым пуаш.

2. НКТП главный управлений-шамычын да комбинат-шамычын начальникыштым, трест управляющий-шамычым стахановский паша опытым вашталтыш ден ВЛКСМ-н XX идалык лӱмеш шке ӱмбакышт производственный обязательствым налше молодежь ден комсомолец-шамычым инструктироватлымашым организоватлаш. Тидлан нунылан стахановец-шамычын шке пашашт нерген доклад-шамычым, инженер ден техник-шамычын докладыштым колыштмашым организоватлаш: Горный предприятийлаште—цикличный паша нерген, забойышто разделений труда нерген, крепленый системе нерген, механизмым эскерен ончымаш нерген; металлургический предприятийлаште—комакан полезный об'емжым использоватлымашым кугемдыме, с'емын шукемдыме да металл-шамычым извлечитлыме нерген, технологический процессийын чыла стадийыштыжат пооперационный паша график нерген; химический предприятийлаште — химический агрегат-шамычын регламентированный технологический паша режим верген, химический аппаратурым эскерен кучылтмаш да тудым ремонтироватлымашым организоватлыме нерген.

3. Завод-шамычын директорыштым, шахте ден промысла-шамычын вуйлатышыштым молодежь ден комсомолец-шамыч гыч бригаде, смене, группо, пролетшамычым организоватлыме опытым поддержатлаш. ВЛКСМ-н XX идалык лӱмеш налме обязательствым сайын шуктышаш верч тиде коллектив-шамыч коклаште ваш - ваш соревноватлымашым вияндаш, тиде соревнованийыште стахановский паша организатор лийын шогышо-шамычым предприятийыш руководящий хозяйственный постыш выдвигатлаш.

4. Завод-шамычын директорыштым, шахте да рудник-шамычын вуйлатышыштым, молодежын технический кружок-шамычын паша состоянийыштым терген налын, нунылан пашам ышташышт (пӧрт, руководитель-шамыч, пособий) нормальный условийым ышташ.

5. Главный управлений ден комбинат начальник - шамычын, трест-шамычын управляющийыштым—ВЛКСМ-н XX идалыкше лӱмеш молодежь соревнованийыште особо отличатлалтше стахановец-шамычым—массовый стахановский движенийын организаторышт-шамычым ойраш да „Отличник социалистического соревнования в тяжелой промышленности" значок дене наградитлышаш верч нунын спискыштым Наркомтяжпромыш пуаш.

* * *

Нелэ промышленность предприятийласе чыла самырык рабочий ден работница-шамычым, мемнан славный комсомолын XX-шо идалык лӱмеш молодежный социалистический соревнованийым эше кумдаркын шараш да тудын ончылен—стахановец-шамычын, профсоюзный, комсомольский да партийный организаций-шамычын полшымышт дене нелэ промышленностышто паша планым темымаш да пашан качественный показательжым обеспечитлыше стахановский движенийын у, общий под'емыш савырыш Наркомтяжпром ӱжеш.

Нелэ Промышленность Калык Комиссар Л. КАГАНОВИЧ.

397 № 1938 ий 21 сентябрь.

Йошкар-Ола типографийын комсомолка-стахановкаже Борисова Нюра наборный кассе воктене. Паша нормым утыж дене темен шогымыжлан ВЛКСМ-ын юбилейже лӱмеш почет ончаш пуртымо.

Фото М. Чуршуковын.

КОМСОМОЛЫН XX-шо ИДАЛЫКШЕ ВАШЕШ

Нартас ял озанлык техникум пеленсе (Марий-Турек район) первичный комсомольский организаций ВЛКСМ-н 20-шо идалыкшылан виян ямдылалтеш. Несоюзный молодежь коклаште комсомолыш пуртымо ден политический воспитаний пашам саемдыме.

1938 ий июль тылзе гыч комсомолыш 37 еҥым пуртымо. Нунын коклаште шукыжо избирательный кампанийыште агитаторлан пашам ыштыше-шамыч улыт. Кызыт первичный комсомольский организаций 98 еҥыш шуын. Адак 60 студент-шамыч комсомолыш пураш ямдылалтыт, нуно ВЛКСМ устав ден программым лончылат.

Политический воспитане шотышто техникум пеленсе комсомольский организацийыште 12 кружокым ыштыме. Нуно кокла гыч 6 кружокшо ВКП(б) историйым тунемаш тӱҥалыт. ВКП(б) историйым газетлаште печетлалтше у учебник почеш тунемаш комсомолец-шамыч кугу энтузиазм дене пижыч. 15 сентябрыште лийше политучебышто 100 комсомолец да 300 еҥ несоюзный молодежь лийын. Тиде занятийыштак СССР Верховный Совет II-шо Сессийын пашаже нерген лончылымо. Занятий активын эртыш. Пропагандист - шамыч А. Сбоев, С. Королев да молат занятийыш сайын ямдылалтын толыт. Избирательный кампанийыште агитаторлан пашам ыштыше Куршаков, Федорова, Винокуров йолташ-шамыч комсомольский пропагандистлан шогалтыме, политучебын первой кечыштыжак пашам йӧратен ыштымыштым ончыктышт.

Шукерте огыл общий комсомольский погынымаш эртыш. Комсомолец-шамыч Пирогов, Винокуров, Сбоев, моло-шамыч отличнеда хорошо отметке ден тунемаш, несоюзный молодежь коклаште комсомолыш пуртымо пашам утларак саемдаш да общественный пашам активне ыштен шогаш обязательствым налыч.

С. Ивук.

ВКП(б) историйын Краткий курс книга издатлыме нерген

Политический литературын государственный издательствыже „Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партий историй" Краткий курсым книга дене лукмашке приступитлен. ВКП(б) ЦК комиссийын редакцийже дене. ВКП(б) ЦК одобритлен, 1938 ий.

Книга 6 миллион экземпляр дене издаватлалтеш.

Книган акшым переплет дене 3 теҥгем установитлыме.

Книга вашке ужалымашке пураш тӱҥалеш.

Украинский ЛКСМ ЦК-н пленумжо

25 сентябрыште Киев олаш ЛКСМУ ЦК-н кумышо пленумжо почылтын. Пленум ЛКСМУ ЦК бюрон пашаже нерген отчетым да комсомольский документым вашталтыме нерген вопросым обсудитла.

Первый вопросышто ЛКСМУ ЦК секретарь Усенко йолташ доклад дене выступатлен.

ЯЛЫШТЕ КОМСОМОЛЫН ПАШАЖЫМ САЕМДЫМЕ НЕРГЕН

ВЛКСМ ЦК VI ПЛЕНУМЫН ПУНЧАЛЖЕ

Колхозный стройын сеҥгымыже ялыште молодежын положенийжым вож гычак вашталтен. Тудо колхозный производствышто важнейший верым налын шога. Колхозный молодежын материальный благосостоянийже висаш лийдымын кушкын, тудлан пашам, сай пашадарым, учебым, желатлыме квалификаций налмашым обеспечиватлыме, тудо шужымашым, кӱчызылыкым да эксплоатацийым ок шинче.

Большевистский партий ден советский правительствын заботыжо дене шуко тӱжем самырык колхозник-шамычым колхоз, бригад, звена руководительлан, колхозный производствын тӱрлӧ ответственный участке-шамычын руководительыштлан выдвигатлыме. Тӱжем дене самырык колхозник-шамыч колхозлаште социалистический соревнованийын, стахановский движенийын инициаторжо, агрономий ден зоотехникым пуртымаште инициатор лийын шогат.

Колхозный молодежын политический активностьшо кӱшкӧ нӧлталалтын. Тудын политический кругозоржо шарлен. Молодежь советский элын тӱрлӧ илышын вопросыж дек, международный событий дек шокшо интересым проявитла, марксизм-ленинизм революционный теорийым, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинын трудыштым тунеммашке тырша.

Колхозный молодежь образованийым, наукым, техникым, военный пашам виян тыршымаш дене овладеватла.

Самырык колхозник ден колхозница-шамыч шкем культурный, бытовой йодыш да потребностьыштым шуктен илаш шонат, благоустроенный бытыш, культурный развлечений ден канымашке, театр, музыка, спорт дек тыршат.

* * *

Калык тушман-шамыч—троцкистско-бухаринский, националистический вредитель, диверсант-шамыч дене кучедалмаште колхозлаште Ленинский комсомолын организацийже-шамыч кушкыныт, шуаралтыныт да утларак пеҥгыдемыныт, колхозласе комсомольский организаций-шамыч, большевистский партий вуйлатыме почеш, тиде жапыште кугу политический вийым представлятлат.

Комсомольский организаций-шамыч общественный собственностьым, колхозник ден колхозница-шамычын труд ден праваштым вредитель ден диверсант, лодырь ден рвач-шамыч покушений деч зорко аралымаште кугу пашам шуктеныт. Эртыше ССР Ушем Верховный Советыш да союзный ден автономный республик-шамыч Верховный Советлашке выбор годым комсомол ден молодежын Ленин-Сталин партий пашалан преданностьыштым ВЛКСМ-ын политический организованностьыштым, ялыште тудын кушшо значенийже ден колхозный молодежь коклаште ведущий рольжым ончыктеныт.

Ленинский-Сталинский комсомол радамыш чумыргышо колхоз-шамычын ончыл молодежшо бытым перестроитлымашке, тошто пережитке-шамычым пытарымашке молодежым вӱден наҥгая да организоватла, молодежь коклаште культурный пашам шарен шога.

Колхозласе комсомол большевистский партийлан колхозный молодежь коклаа гыч колхозный производствын тӱрлӧ отрасльжылан кадр-шамычым (бригадир, звеневой, тракторист, комбайнер, машинист, шофер да тулеч моло-шамычым) ямдылымаште успешне полшен шога да тудым у ял озанлык техникым овладеватлымашке организоватла.

* * *

Туге гынат, ВЛКСМ ЦК пленум комсомолын колхозласе организаций-шамычын пашаштыже кугу ситыдымаш улмым ончыкта. Ялыште шуко комсомольский организацийын организационный ден политический пашаже колхозный молодежын политический активностьшо кушмаш деч кодеш.

Сталинский пятилетке-шамычын ийлаштыш колхозлаште шукомиллионнан ончыл молодежын слойжо кушкын. Тидлан лийынак организационный ден политический пашан кодмыжо дене комсомол колхозласе шке организацийлаштыже иктат пел миллион еҥым гыва ушен шога да улыжат 126 тӱжем колхоз гына первичный организацийым иметла, а элын пелыже наре колхозшамычыштыже комсомольский организаций йӧршеш уке.

Калининский областьыште тиде чыла колхозын 82 процентшым составитлыше 11.115 колхозышто комсомольский организаций уке. Белоруссийыште республикын пел колхоз-шамычыштыже первичный комсомольский организаций уке. Ивановский областьыште колхозышто комсомольский организаций 82 процентым огыт иметле.

Шуко жап мартен кушшудымо шуко количествын первичный организаций-шамыч улыт. Тыге, Краснодарский краевой организацийыште 1938 ий мучко 1.320 первичный организаций, нунын кокла гыч ятыр колхозный организаций, комсомолыш ик еҥымат приниматлен огытыл, Тамбовский областной организацийыште 468 колхозный первичный организаций йӧршын кушкын огытыл, Воронежскийыште 952 организацийыште, ятырже колхозный, ик еҥымат приниматлен огытыл. Винницкий область мучко 449 колхозный организаций, Харьковский—675, Сталинградский—444 кушкын огытыл.

3—5, 7—9 еҥ шагал составан шуко ВЛКСМ первичный колхозный организаций-шамыч комсомолыш ончыл молодежым шупшмаште пашам огыт ыште. Тыгай шагал числан организаций Челябинский областьыште 1.836 шотлалтеш, Калининскийыште—915, Сталинградский—629, Вологодский—440, Ростовский—718. А южо организацийыште колхозный первичный ВЛКСМ организаций-шамыч шаланымаш случай уло. Тыге Новосибирский областьыште 1938 ийын первой кварталыштыже 14 колхозный организаций шаланен. Тульский областьыште первый пел ийыште 11 первичный колхозный организаций шаланен.

Тиде пашан кодмашыже тыштат заключатлалтеш: ятыр комсомольский организаций-шамыч колхозын, МТС-ын, школын, сельпон да моло сельский организаций илышын чыла областьыштыже активностым ончыктымо олмеш, шкалашт шке замыкатлалтыт, чыла шке пашаштын дисциплине, членский взнос тӱлымаш, политучобо вопрос обсуждатлымашке шуктат, несоюзный молодежым илышыж гыч кӱрлалтыт, селан общественне-политический илышыштыже ситыдымын участвоватлат, несоюзный молодежь коклаште политический пашам начар шарен шогат, колхозный молодежь дене погынымаш да беседым шуэн эртарат, тудлан текущий политик вопрос-шамычым огыт умландаре.

ССР Ушем Верховный Советыш да Союзный ден автономный республик-шамычын Верховный Советлашке сайлыме жапыште колхозласе комсомольский организаций-шамычын агитационный ден пропагандистский пашан поян опытшым ВЛКСМ первичный организацийын кажне кечын ыштыме пашашкыже кусарыме огыл.

Ятыр ВЛКСМ колхозный организаций-шамычын тиде политический да организационный пашан почеш кодмыжо тыште каласалтеш: нуно колхозный молодежын интересоватлыше да волноватлыше вопрос-шамычым шке пашашкыт огыт пурто, чӱчкыдынак самырык колхозник-шамыч учебыш, активный общественный пашаш, политический грамотностым нӧлталмаш, культурно канымаш ден развлеченийыштлан комсомольский организаций-шамыч могырым кӱлеш полыш ден поддержкым огыт вашлий.

Ятыр комсомольский организаций могыр гыч молодежын сущный йодмыж ден кӱлешлан удовлетворитлыме нерген забото уке улмаш, молодежын шкеж гыч ыштыме активностьым южгынам уродливый да желательне огыл форман—тӱрлӧ „вечеринке" да „досветке" дене ончыктелтеш, кушто чӱчкыдынак йӱмаш, хулиганство, грубость да ӱдыр-шамыч дек хамский отношений пеледалтеш. Комсомол тиде вечеринкым шке влиянийышкыже да руководствышкыжо налме олмеш, чӱчкыдынак нунын деч ӧрдыштӧ шога.

Комсомолын ялыште ӱдрамаш молодежь коклаште пашаже йӧршеш неудовлетворительно шындыме. Шуко ВЛКСМ организаций-шамыч бракым пурышо рвезе ден ӱдыр-шамыч дене пашам ыштымым чарненыт, нуным молодежлан огыт шотло, нуным счет гыч кудалтат да тидын дене нуным комсомол деч шӱкен шогат.

Комсомолын ялыште политический ден организационный паша кодмын причинже шуко руководящий ВЛКСМ комитет-шамыч могырым колхозный первичный организаций-шамыч дене неудовлетворительно вуйлатымаш да колхозный молодежь коклаште нунын могыр гыч пашам аклыдымаш лийын шогат. Колхозный организацийын пашаштыже кугу ситыдымаш ден упущенийже южо райком, обком, крайком да комсомол нацреспублик ЦК-шамычын колхозный первичный организаций-шамыч деч торлымо результат дене лийын шога.

Шуко районный, областной, краевой комитет-шамыч да комсомолын нацреспубликласе ЦК-шамычше комсомолын колхозный организацийже-шамычым вуйлатымашке шке пашаштым лушкыдемдене. Шкеныштын заседанийыштышт районысо ден областьысе тӱрлӧ учреждений-шамычын докладшым ден сообщенийыштым колыштмыштла нуно первичный организаций-шамычлан пашаштым пешак ситыдымын проверятлат, комитет-шамычын заседанийлаште нунын отчетыштым шагал шындат.

Шуко комсомолец-шамыч организацийын активный илышышкыже да кумда общественный пашаш ушалтын огытыл. Руководящий пашаеҥ-шамыч способный, инициативный комсомолец-шамычым общественный ден государственный пашаш шукыжо годым огыт допускатле, нине комсомолец-шамыч тӱрлӧ „нагрузкым" чыла „ступенийжым" эртарен огытыл, садлан ситышын „стажышт" але политподготовкышт уке, манын нунылан ӱшанаш лӱдыт.

Тиде южо комсомольский руководитель-шамычын молодежын коммунистический воспитатлымашыже тудын тӱрлӧ общественный да государственный пашаште активне участватлымыже дене кылдалтде лийын кердмым умлыдымышт дене лийын шога.

Руководящий пашаеҥ-шамыч чӱчкыдын нигелан кӱлдымӧ тӱрлӧ заседанийлаште жапым йомдарат, первичный колхозный организацийлаште шагал лийыт. Колхозный комсомольский организаций-шамычлан эрак полшен шогышаш, нунын пашаштым саемдыме вопрос-шамыч дене заниматлышаш олмеш комсомолын комитет-шамыч да нунын вуйлатыше пашаеҥышт-шамыч шукыжо годым шке пашаштым кушмо нерген статистический сведений-шамыч погымашке да кагазым возгалымаш ден канцелярщинашке шуктат, начар да сайын ыштыше организаций-шамычым огыт уж, кӧ правильно, кӧ неправильно ыштымым огыт уж.

Шуко ВЛКСМ райком-шамыч комсомольский организацийласе пашаеҥ-шамыч дене живой общений ден кылым кучышаш олмеш нунылан тӱрлӧ письменный директив ден указанийым гына колтыштыт, низевой пашаеҥ-шамычын йӱкыштым эреак огыт колышт да нунын шке паша критикыштым огыт шотло.

Тидым ончен, ВЛКСМ ЦК пленум пунчалеш:

1. Руководящий комитет-шамыч могырым комсомолын ялысе пашажым аклыдымаш улмым осудитлаш.

Обком, крайком да комсомолын нацреспубликласе ЦК-шамычым комсомолын колхозный организацийже-шамычым вуйлатымаште шке пашаштым вож гычак саемдаш обязатлаш, тидлан:

а) ВЛКСМ-ын руководящий комитетше-шамычын пӱтынь пашаштым первичный колхозный комсомольский организаций-шамычлан кече еда практический полышым, нунын пашаштым проверятлымашым да инструктироватлымашым обеспечитлаш лийже манын перестроитлаш.

б) Колхозный молодежым комсомолыш пуртымо пашаште ситыдымаш-шамычым пӱтынек корандаш. Районный центр деч мӱндырнӧ улшо колхоз ден первичный комсомольский организаций-шамыч уке улмо колхозласе молодежь коклаште паша ыштымашке поснак кугун он-

Мучаш 3-шо стр.

ЯЛЫШТЕ КОМСОМОЛЫН ПАШАЖЫМ САЕМДЫМЕ НЕРГЕН

ВЛКСМ ЦК VI ПЛЕНУМЫН ПУНЧАЛЖЕ

МУЧАШ

чыман. Кажне колхозеш первичный комсомольский организаций организоватлымашым важнейший задачылан шындаш.

Райком, обком, крайком да комсомолын нацреспубликласе ЦК-шамычшым кажне малочисленный составан колхозный комсомольский организаций-шамычлан конкретный полышым пуэн шогаш обязыватлаш, нине организаций-шамычым пенгыдемдыме шотышто практический мероприятий-шамычым намечитлыман.

в) Ятыр райком-шамычын территориальный организаций-шамычым колхозный организаций-шамыч дене иктыш ушымыштым неправильныйлан признатлаш. Комитет-шамычлан тиде практикым ликвидироватлаш да ВЛКСМ устав почеш комсомолын территориальный организацийже-шамычым тичмашын востановитлаш кӱшташ.

г) Звеневойлан, трактористкалан, дояркылан да тулеч молыланат ыштыше ӱдыр-шамычын нунын тунеммышт да пашашт нерген эреак совещанийым эртараш, ӱдрамаш молодежым, тудым комсомол деч ойрлымашым допускатлыде, ВЛКСМ радамыш пуртымаш пашам виянгдаш руководящий комитет-шамычым обязатлаш.

д) Районный центрлаште 2—3 тылзылан ик гана деч шагал огыл комсомолын колхозный организацийласе секретарь-шамычын совещанийыштым нуным инструктироватлаш да опыштым вашталтылашлан эртараш.

е) Райком, обком, крайком да комсомолын нацреспубликласе ЦК-шамычын инструкторыштым инструктаж да первичный ден районный организаций-шамычлан полшымаш дене кылдалтме пашашке кучылтмашым чараш. Райкомын инструкторжо, шагал гын тылзылан 20 кече, первичный колхозный организацийлаште да комсомолын первичный организацийже уке улмо колхозласе молодежь коклаште пашам ышташ обязан, манын установитлаш.

ж) Ола гыч первичный колхозный организацийлашке лектор, докладчик, клубный паша да самодеятельный кружок-шамыч паша дене организатор-шамычым колташ руководящий комитет-шамычым обязатлаш.

2. Комсомолын руководящий комитетышт кажне колхозный первичный организацийым молодежын подлинне вожакыш савырымашым шке задачылан шынден, колхозный первичный организаций-шамычын паша содержанийыштым утларак саемдышаш улыт. Тидлан ВЛКСМ-ын руководящий комитетше-шамычым обязатлаш:

а) Ялыште комсомолец-шамычын политический образований шындымашым саемдаш. Шкенжын политический грамотностьшым нӧлтыдымӧ ик комсомолецат лийман огыл. Кажне колхозный организаций пелене политграмот школ ден „ВКП(б) историйын Краткий курсшым" тунемме кружокым ышташ должен улыт. Тиде кружок-шамычым руководитлаш пропагандистлан ялысе куммунист, учитель, агроном да грамотный комсомолец-шамычым ойыраш да нунылан пашаштышт кӱлеш полыш ден инструктажым пуэн шогаш.

б) Тылзыште ик гана деч шагал огыл комсомолышто шогыдымо молодежь погынымашым, нуным текущий событий вопрос дене несоюзный молодежым интересоватлыше чыла вопросым обсудитлашлан эртараш. Чыла ВЛКСМ первичный организаций комитет ден секретарь-шамычым тиде погынымашлан сай ямдылалташ, тугак молодежь дене беседым, газет, книга лудмашым, вопрос ден ответ-шамыч касым систематический эртараш обязатлаш.

Комсомолын колхозный молодежь коклаште чыла политический пашаже колхозный молодежым Ленин-Сталин партий пашалан, социалистический родиналан преданностьеш, чыла калык тушман-шамыч— троцкистско-бухаринский, националистический шпион, вредитель да диверсант-шамычлан ненавистне воспитатлымашке виктараш.

в) Комсомолын руководительже-шамыч первичный колхозный организаций-шамычын пашаштым тыге организоватлышаш улыт: кажне комсомолец ден комсомолка нунын организацийыште лийын шогымо жапым ончыде активный общественный да союзный пашашке ушымо лийышт, нуно социалистический строительствын пашаштыже шкеныштым тичмашынак ончыктен, адак пӱтынь шке вийышт ден инициативыштым пыштен кертышт.

3. Комсомольский организаций-шамыч селан общественно-политический илышыж деч ӧрдыштӧ, узкокомсомольский вопрос-шамыч сферыште замыкатлен шогыман огыл, а, мӧнгешла, села ден колхозын пӱтынь илышыштыже, партий ден советский властьын чыла мероприятийжым эртарымаште, селан хозяйственный ден культурный пашаштыже активно участватлаш обязан улыт.

Колхозлаште комсомольский организаций-шамыч колхозный производствын чыла участкылаштыже социалистический соревнований ден стахановский трудан инициаторжо лияш должен улыт, нуно кажне самырык колхозник ден колхозницалан ял озанлыкын ударникше ден стахановецше лияш эреак полшен шогышаш улыт.

Кажне комсомолец ден комсомолка чыла колхозник-шамычлан шке пашашт дене почеш кодшо-шамычым ончык лукшаш верч пример лийын шогышаш.

Комсомольский организаций-шамыч колхозышто пашам кӧ сайын ышта, нунылан паша ышташыже да канашыже кӱлеш условийым ыштен, нуным эреак пощратлаш да кумдан ончыкташ обязан улыт.

Районный комитет ден колхозласе комсомольский организаций-шамыч колхозный молодежым агрономический ден зоотехнический туныктымашым организоватлаш, ял озанлык машина, трактор, комбайн, автомобиль да тулеч моло дене овладеватлымашым организоватлышаш улыт. Колхозлаште агрозооправил, опытнический паша шарымашым пуртымаште инициатор лийман.

4. Колхозлаште первичный организаций-шамычын колхозный молодежын тудын образованийжым организоватлымаште, культурный уровеньыштым нӧлталмаште, канымашым, развлечанийым организоватлымаште, быт благоустройствышто важнейший паша дене полышым пуэн шогышаш улыт. Комсомольский комитет-шамычым обязатлаш:

а) Производство деч кӱрылтде кыдалаш образований школын пашажым саемдаш. Неграмотный ден малограмотный молодежь-шамычлан неграмотность ден малограмотность ликвидироватлаш кружок ден школ-шамычым организоватлаш.

б) Колхозный клубым, лудмо пӧртым, йошкар пусакым да библиотекым порядкыш кондаш, тушко чистотам, учетым да порядкым пурташ. Соответствующий организаций-шамыч дене пырля нуным оборудоватлымаште (свет, скамейка, пӱкен, ӱстел, скатерт, отоплений, тӱрлӧ ӱстел модыш, шкаф, книшкалан полка-шамыч) мерым приниматлаш. Лудмо пӧртлан, колхозный клублан да библиотекыш полшаш комсомолец-шамычым пенгыдемдаш, ВЛКСМ первичный организацийын погынымаште лудмо пӧрт, колхозный клуб, библиотек, йошкар пусак-шамычын пашашт нерген нунын сообщенийыштым колышташ.

в) Молодежлан тӱрлӧ кружок-шамычым: драматический, хоровой, музыкальный, литературный, агротехнический, кройко, ургымо да кид паша дене организоватлаш, существоватлыше кружок-шамычын пашаштым саемдаш. Первичный организаций-шамыч нине кружок-шамычлан эреак полышым пуэн шогыман, нунын пашаштлан условийым создаватлыман, нунылан руководитель-шамычым подбиратлыман. Тиде кружоклаш нунын пашаштлан мутым кучышо комсомолец-шамычым пенгыдемдыман.

ВЛКСМ ЦК Бюром кок тылзе жапыште колхозласе тӱрлӧ кружок-шамычлан кӱлеш пьесым, песеникым, нотым да пособийым ончен налаш да издатлаш обязатлаш.

г) Оборонный кружок, стрелковый, ПВХО, ГСО, „ворошиловский всадник", тулеч моло-шамычым да ялыште физкультурный коллективым ыштылаш, спортын посна видше дене тӱрлӧ командым (футбольный, волейбольный, гимнастический, конькобежный, лыжный, конно-спортивный да тудлеч молат) организоватлылаш, нунылан пашаштышт тӱрлӧ полышым пуаш, нуным руководитлаш соответствующий организатор ден инструктор-шамычым ойыраш.

* * *

ВЛКСМ ЦК Пленум чыла комсомольский организаций-шамычын демобилизационный настроений посна факт-шамыч ден политический беспечность ваштареш кучедалмашым виянгдаш кӱлмым да комсомолец-шамыч ден чыла колхозный молодежым калык тушман дек большевистский непримиримость духеш, организованность ден дисциплине духеш воспитатлаш вниманийым обращатла.

Комсомолец-шамыч ден колхозный молодежлан кызыт ме капиталистический окруженийыште улмым нигунам да нигушак мондыман огыл. „Мемнан пӱтынь калыкым военный нападенийын шучкылыкшо ончылно мобилизационный ямдылык состоянийыште ончаш кӱлеш, нимогай „случайность" да мемнан внешний тушман-шамычын нимогай фокусышт мемнам расплохеш верешт ынышт керт"... (Сталин).

ВОСПИТАНИЙ ПАША ШУЛЕН

„2-я пятилетка" колхоз пелеисе комсомольский организацийлаште (Марий-Турек район) чылаже 11 комсомолец шотлалтеш. Но нунын дене нимогай политический воспитаний паша ок ышталт. Полит-занятий сентябрь тылзыште ик ганат лийын огыл. Комсомолец-шамыч 3-4 тылзе дене членский взносым тӱлен огытыл. Комсомольский погынымаш пеш шуэн эртаралтеш.

Тиде организацийлан райкомол могыр гыч полыш кӱлеш.

И.

ЙОШКАР-ОЛАСЕ КОМСОМОЛЕЦ-СТУДЕНТ-ШАМЫЧЫН ПОГЫНЫМАШЫШТ

27 сентябрьыште 7 час кастен Лесотехнический институтын актовый залешыже Йошкар-Оласе тунемше студент-комсомолец-шамычын общий погынымашышт лие.

Погынымаште ВЛКСМ Обком секретарь Кондратьев йолташ ВЛКСМ ЦК VI пленумын итогшо нерген докладым ыштен. Кондратьев йолташ шке докладыштыже музыкальне-театральный училищыште, педучилищыште, фельдшерско-акушерский школышто комсомольский организацийын молодежь коклаште пашам ыштыдымыштым факт-шамыч дене ончыктыш.

Доклад деч вара пренийыште комшкол гыч Шабдаров, Смирнов—(лесорабфак), Сергеева, Корюкин (пединститут), Айбердин (ВЛКСМ Обком), Меркулов (ВЛКСМ горком) выступатленыт.

Выступатлыше-шамыч ВЛКСМ горкомын студентческий молодежым начар вуйлатымыжым критиковатлышт.

Потапов М.

ТОЛБАКОВА ПАШАМ ОК ЫШТЕ

Ронго район, Кужмарий ял совет пелеысе лудмо пӧрт вуйлатыше Толбакова йолташ колхозник-шамыч коклаште политпросвет пашам ок ыште. Колхозлаште политико-массовый, тыгак культурный паша ок эртаралт.

Колхозлаште ик самодеятельный кружокат пашам ок ыште. Лудмо пӧрт пелеисе музыкальный—струнный кружок лӱмжылан гына шотлалтеш. Лудмо пӧрт жапыштыже ок почылт, ятыр годым тӱкылалтме шинча.

Загайнов В.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

ГИТЛЕРЫН МЕМОРАНДУМЖО

Лондон, 26 сентябрь. Лондонысо газетлаште Гитлерын Чемберлен гоч чехословацкий правительствылан пумо меморандумжым публиковатлыме. Вуймо семынак, тиде меморандумышто Чехословакийым ужашлыме шотышто англо-французский план дене поощрятлыме Гитлер, даже Берхтесгаденыште Чемберлен дене первой вашлиймаш годым выдвигатлыме требований-шамыч дене тангастармаште, адакат утларак агрессивный требованийым ышта.

Гитлер 1 октябрьыште Чехословакийын ятыр территорийжым Германий дек ушаш, тиде территорий гыч чехословацкий вооруженный вийым, полицийым, жандармерийым да пограничный охраным тунамак нангаяш требоватла. Тидын дене тудо тунамак германский армийым конден пуртынеже. Тиде территорий Германийлан чыла транспортный, военный, промышленный да моло сооруженийге, аэродромге, радиостанций - шамычге, кӱртньӧ корно-шамычын подвижной составыштге пуалтман. Тугак тыжеч Германийлан продовольствий да тӱрлӧ сырье пуалтман.

Умбакыже меморандум Чехословакийын смешанный калык илыман шуко моло районлаштыжат нине район-шамычын государственный принадлежностьым пален налашлан плебисцитым эртараш требоватла.

Гитлерын требоватлыме территорийым Германий дек ушымаш Чехословакий деч тудын пограничный укрепленный районжо-шамычым, важный промышленный центрже-шамычым катен налмаш лиеш ыле.

Меморандум чыла генлейновец-шамычым арестоватлыма гыч кызытак утараш требоватла.

Шкенжын агрессивный требованийжылан Англий ден Францийын правящий круглашт могыр гыч умбакыжат поддержке лиеш манын ӱшанен, Гитлер плебисцит эртарымашке „международный контрольым" да Чехословакийын у границыжым йӧршешлан определитлымаште международный комиссийын участвоватлымыжым допуститлаш „милостиво" келша.

Меморандум пелен карта пышталтын; тушто йошкар чия дене 1 октябрьыште Германий дек ушнышаш район-шамыч, а ужар чия дене плебисцитым эртарышашлык район-шамычым палемдыме.

Чылтак раш, гитлеровский меморандумым приниматлымаш Чехословакийым независимый государстве шотышто йӧршеш пытарымаш лиеш ыле, вет тиде обстоятельствым шотыш пышташ кӱлеш: Чехословакий шотышто Польша ден Венгрийын наглый захватнический тенденцийыштымат германский фашизм активный поддерживатла.

Чехословацкий правительстве германский меморандумым коранген

Прага, 27 сентябрь. Официальный источникла гыч налме сведений почеш, чехословацкий правительстве германский меморандумым коранген.

Чехословацкий правительствын предложенийже

Прага гыч официальне увертарыме почеш, чехословацкий правительстве чыла спорный вопрос шамычым урегулироватлыме нерген переговорым тӱҥалаш Польшылан предложенийым ыштен.

Штурмовик ден генлейновец-шамычын налетышт

Прага гыч увертарыме почеш, „Судето-немецкий легион" гыч генлейновский банде-шамыч да германский охранник-шамыч пытартыш кечылаште чехословацкий территорийыш ятыр провокационный налетым ыштеныт. Дольни Лих-тенвальныште да Гатыште пограничный страже ӱмбак налетым ыштыме годым генлейновец ден штурмовик-шамыч ручной гранатым кышкеныт. Чыла нападенийым чактарыме.

Фашистский путчист-шамыч ваштареш кучедалаш решительный мерым ыштыме дене нунын тарватыме мятежыштын чыла тӱҥ очагыштым пытарыме. 23 сентябрьыште путчист-шамычым кидыштышт улшо чыла пунктла гыч шыгыремден лукмо. Генлейновец ден штурмовик-шамычын ятыр еҥышт колен да сусырген. Чехословацкий могырышто 29 еҥ колен да 80 еҥ наре сусырген. Тиддеч посна 120 еҥым руалтен кучымо да Германийыш нангаиме.

Молодежь чехословацкий республикым аралымаште

Чехословакийым аралаш Нью-Йоркышто молодежын 5 тӱжеман демонстраций лийын. Демонстрант-шамыч тыгай лозунгым нумалыныт: „Чехословакий ӱмбач кидым прочь!", „Фашистский Германийыш оружий шупшыктымым чараш!".

Нью-Иорк гыч Ассошиэйтед Пресс агентствын увертарымыже почеш, аргентинский студент-шамыч делегаций Буэнос-Айресеыш Чехословакийын дипломатический миссийыш посетитлен, аргентинский молодежь Чехословацкий республиклан поддержкым пуаш ямде, манын заявитлен.

Йошкар-Ола призывной пунктышто призывник-шамыч патефоным колыштыт. Фото М. Чуршуковын.

Москва—Дальний Восток перелет

1938 ий 24 сентябрьыште 8 шагатат 12 минут эрдене (московский жап дене) пӱтынь элын шинчыме летчица-орденоносица - шамыч В. С. Гризодубова (самолетын командирже), капитан П. Д. Осипенко да старший лейтенант М. М. Раскова (штурман) Москва гыч Дальний Востокыш кок местан самолет дене нигушак шичде чоҥешташ тарванен каеныт.

Самолет начар метеорологический условийыште чоҥештен да тудын дене кыл кучымаш шуэн лийын.

25 сентябрьыште 6 шагатат 53 минут деч вара самолет дене связь кӱрлалтын. Самолетын кушко волен шичмыже палэ огыл да самолет кычалмашым организоватлыме.

„Родина" самолет нерген увертарымаш

27 сентябрьыште авиаций ден йолешке еҥ-шамыч группо „Родина" самолетын улмо вержым але муын огытыл. Кычалмаш кызытат кая.

Великий русский писатель Л. Н. Толстой лӱмеш вечер

24 сентябрьыште Марпединститутын актовый залешыже великий русский писатель Л. Н. Толстойын шочмыжлан 110 ий темме лӱмеш вечер лие. Вечерыште Толстойын илышыже ден литературный деятельностьшо нерген профессор Фатоов Н. Н. доклад лудын. Доклад деч вара писательын произведенийже гыч отрывок-шамычым лудмаш да художественный часть лие.

Антонов Ивук.

Семинарым шотлан веле погеныт

У учебник почеш ВКП(б) историй тунеммашлан ВЛКСМ Роҥго райком серьезно пижын огыл. Райком секретарь Бахтин йолташ дене политучебо отдел заведующий Домрачев йолташ комсомолец-шамычым политически воспитатлыме пашаште ответственностьым огыт шиж.

18 сентябрьыште райкомол комсомольский политшкол пропагандист-шамычын семинарым эртарыш. Семинареш райком пропагандист-шамычым ВКП(б) историйым тунемме у учебник дене знакомитлышаш ыле. Но, викшымак каласаш гын, райком семинарым шотлан веле эртарен. Районышто 61 пропагандист гычын семинарышке 17 еҥ веле толын. Шукыжлан райком шкежак вашыште увертарылын огыл.

Семинар скучын эртыш. Пропагандист-шамыч у учебникым газетлаште лудын огытыл, кок еҥ гына семинарыш конспектым ыштен миеныт.

ВКП(б) историйым у учебник почеш лудмо веле огыл, тудым келгын тунемман. Роҥго райкомоллан пропагандист-шамычым сайын знакомитлен, инструктироватлен колтыман ыле.

Н. Шигаев.

Чехословакийын картше.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—782. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.